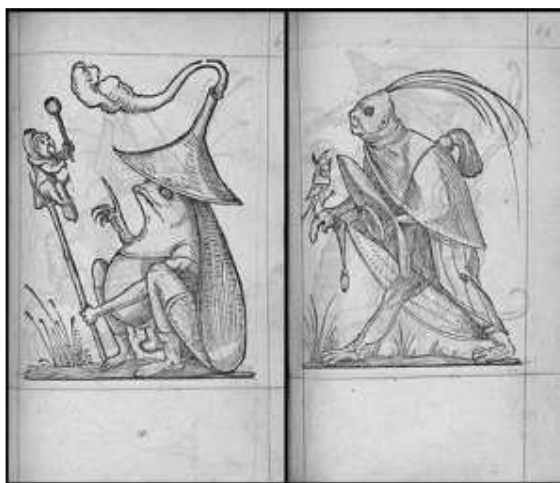

Gargantua i Pantagruel na banjalučki način, uprizorenje jedne književne zaraze, anamneza

(tragikomedija i satira u jednom činu, prema istinitom
dogadjaju)

Uz reminiscencije na Rablea, Homera, Ovidija, Bodlera, Beketa i Sartra

**BMS & OZČUK - Banjalučka Manufaktura
Satire i Odred Za Čistoću U Kulturi**

Komad se realizuje u okviru projekata

San i smet(e)nje u književnosti
i *(Šta sve može biti) G(r)ad i Književnost?*

Lica:

Dr Bulja (u ulozi Gargantue), smrdibuba, pokušaj književnog kritičara

Hare Kršina (u ulozi Pantagruela), žohar, pokušaj pisca, njegov šegrt

Belzebub (u ulozi Velikog Inkvizitora), gospodar muva, strah prve dvojice

Zrikavac, (u ulozi Božanskog Pjevača), simbolizuje božanski princip stvaranja

Gazda književnog ceha

Portir književnog ceha

Klimači glavama

Preporučeni songovi: *Bilo šta* od grupe *Cradle Of Filth*

Scena prva

(kako su Gargantua i Pantagruel dobili zadatak da se spasu balegarske sudbine)

Noć. Kaljuža na jednoj banjalučkoj njivi. Na velikoj govnovaljskoj gomili leže Gargantua i Pantagruel. Scena podsjeća na Beketovog Godoa. Čeka se da progovori Belzebub. Ova dvojica su na nekakvom tajnom zadatku. Gargantua je nestrpljiv. Od tišine se ne čuje kako, u svom proticanju, šumori rijeka Vrbas.

Pantagruel:

- Gospodaru, pojavi se, čekamo te da čujemo šta nam je zadatak da uradimo ove noći? Koga večeras da oklevetamo i na koga da bacimo ljagu? Da ga bude stid za sva dobra djela koja je počinio! Satano, smiluj se našoj silnoj bijedi!

Na sceni se pojavljuje Belzebub, kao Deus ex Machina, klozetsko božanstvo.

Belzebub:

- O, smrtnici, grijeh vaš neka bude hrana za moju dušu! Čujte i počujte moj glas! Danas je na Velikom Vijeću Muva, kojem je predsjedavala moja Preuzvišena Niskost, Najveća od svih niskosti, odlučeno da okrivite i oklevetate mladog božanskog svirca, zrikavca za njegov poj koji je uperen u nebo i para moju paklenu dušu. Učinite sve da se to dogodi. Sa 30 srebrnjaka koje ću vam dati poslije nagradiću trud vaš. Učinite prvo da Vam on postane prijatelj, hvaliste ga velebno, a sada mu cinički zabijte nož u leđa, jer ne zaboravite da je on ono što vi nikako nećete biti! Tada ću se možda smilovati na vas i riješiti vas kaljuže i balege u kojoj živite. Učiniću da vas ne objese kao Judu, nego ćete živjeti na mom dvoru. Bićete spasioci ovih njiva i livada, koje zrikavčeva pjesma čini ljutim i na kojoj mu zavide svi.

Gargantua:

- Ali kako da to učinimo, Gospodaru, kad je Bog na njegovoj strani! A Bog sudi nama, smrtnicima prema našim nedjelima. Kaži nam Gospodaru kako najbolje da bacimo ljagu na njega?

Belzebub, ljutito, tiranski, kao Tito.

Belzebub:

- Ni riječi više, nego olovke u ruke, želim da ih zaoštrite kao mačeve! Otiđite u grad, nađite neki književni ceh, i preko njihovog glasila, proglasite Zrikavca da on ne pjeva samo svojoj livadi, nego da pjeva za sve livade i preko ograda kojim je ograđena naša mala zemlja Govnarija. Kažite da on pjeva jezikom mržnje iako je on zapravo pacifista! Proglasite njega za krivca što ste vi nalik balegarima, a mogli ste imati posjede na bregu, gde se sunčaju najljepše ženke u svakolikom insektolikom svijetu naše njive i naše zemlje! Da pijete Pina Kolade i uživajte. Neka taj zrikavac već učuti, uzbunio je sve duhove, i sve naše zaslužene kulturne poslenike i one koji uživaju u decenijama svog plemenitog nerada. Neka za njegov rad, bude najveća moguća kazna.

Pantagruel:

- Ali, Gospodaru, nemoj samo da udaramo na njega, daj nam lakši posao. Njegova smjernost je poznata nadaleko. I svi dobri građani naše male zemlje će nam reći da činimo loše...

Belzebub, razjareno, prekidajući ga.

Belzebub:

- Nemoj da se razgnjevim na vas, vi bijednici, ovo vam je zadnje iskupljenje za sve što ste već davno prije trebali učiniti. Nisam uzalud podupirao vaše školovanje na to da vi svoju mudrost, ako je uopšte i imaju vaši degenerisani mozgovi, da bi se vi tako prema meni odnosili. Bićete zatvoreni u trap gdje ćete postati hrana paucima, ako svoje nedjelo ne obavite kako treba! Udarajte u sva zvona, ne biste li zrikavca uneredili vašom plemenitom ogavnošću! Onda ću vam dozvoliti da postanete glavni kritičar i pisac naše njive i naše zemlje i svih naših insektolikih rojeva!

Gargantua i Pantagruel, odlaze bespogovorno u grad, provlačeći se pored klozeta i kanalizacionih ispusta. Kad su bili pored trulog mlina pred njima se ukaza grad. Sa zavežljajima na rukama, oni zamakoše u prvoj ulici.

Scena druga

(kako su Gargantua i Pantagruel oklevetali Zrikavca i još o tome kako život ima svoje prirodne zakone)

Na sceni je ulaz u jedan književni ceh. Piskutavo progovaraju Gargantua i Pantagruel, ali ih portir ne vidi.

Gargantua:

- Oprezno samo, dragi moj Pantagruelu, budimo dostojanstveni kao Don Kihot i Sančo Pansa, naši veliki uzori. Iako ja više nalikujem Sanču Pansi, ja ću ipak biti Don Kihot. Ako dobro uradimo obećavam ti da ćeš ti iz Dvadesetpetog puta postati moj pravi pravcati asistent a ne moj šegrt, šćardžija i uličar.

Pantagruel:

- Važi šefe, ovaj put ne smijemo da omanemo. Moramo biti zapamćeni kao oni koji su raširili najveći smrad po našoj njivi i zemlji.

Gargantua:

- Gospodine portiru, Gospodine Portiru, došli smo jer imamo zakazani susret sa Gazdom književnog ceha! Ovdje smo, dolje! Blizu vaših nogu!

Portir književnog ceha, čuje nekakvu ciku, nalik pacovskoj, ali ne diže pogleda s novina. Osjeća se smrad hemikalija koji dopire iz štamparije.

Pantagruel:

- Gospodine Portiru, molimo vas, primite nas! Primite nas! Primite nas!

Gargantua:

- Gospodine Portiru, ako nas ne pustite unutra, propašćemo načisto i nikog više neće biti da pravi nedjela! Kako će bez toga naša čaršija?

Portir književnog ceha sav u čudu.

Portir književnog ceha:

-O, koje sad nedobro, momci? Šta sad hoće vaša niskost od šefa? I ne vidim vas koliko ste sićušni.

Gargantua i Pantagruel uglas:

Ne brinite vi ništa, gospodine Portiru, samo vi nas pustite unutra. Imamo sastanak sa Gazdom Književnog Ceha tačno u podne.

Portir književnog ceha:

- Dobro kad je tako, neka bude, nadam se da Gazda zna da dolazite!

Gargantua i Pantagruel se penju uz basamake. Ulaze u kancelariju Gazde književnog ceha, koji puši stotu cigaretu od jutros i priča tiho narcisovski sa svojim ogledalom, gladeći svoju masnu kosu.

Gargantua:

- Svijetli Gazdo, patrijarhu knjige ovoga grada, imaš li vremena za nas proste duše?

Gazda književnog ceha pravi se da ih ne čuje, štricajući svoju bradu.

Gargantua:

- Šahu veliki, pomagaj, jer ako ne objavimo naše nedjelo i ne raširimo naš smrad, izgibosmo! Završićemo na pepelu Istorije! Niko nas neće ni upamtiti na našoj njivi!

Gazda književnog ceha:

- Recite junačine, kako da vam pomognem?

Gargantua:

- O, svijetli padišahu, daj nam tri stranice da ih iškrabamo i da napravimo prdež od riječi o onom zrikavcu, pobrao je svu našu slavu! Ne učinimo li to, naš

Gospodar će nas dati kao hranu paucima! Platićemo ti škrabajući povremeno za tebe naše tričarije, bez honorara jer znamo da ti honorare ostavljaš samo za sebe!

Gazda književnog ceha:

- Ali, momci, zrikavac je dobar čovjek i učinio je dosta da se za naš ceh čuje i izvan našeg grada i vaših livada! Mogu vam dopustiti da to nažvrljate, ali to će mi samo odmoći! I ovako krpimo kraj s krajem! Naše glasilo niko ne čita, pa čak ni sami autori koji za nas pišu! A zrikavčeva lira nas je nekad bila proslavila!

Pantagruel:

- O, mudri i plemeniti književni vođo, obećavamo ti da će se časopis čitati na našoj njivi i da ćemo ga staviti u naš klozet, da ljudi koji dođu čitaju dok obavljaju veliku nuždu!

Gargantua:

- O, care književni, vidiš kako smo plemeniti u našoj zlobi! Pomozi nam! Mi ćemo ti vjerno služiti i pisati o svemu o čemu budeš želio da pišemo. Nagrdićemo svakoga ko je bolji od nas.

Gazda književnog ceha, u razmišljanju. gladeći bradu.

Gazda književnog ceha:

- Pa, dobro kad je tako, nek bar papir našeg glasila služi vama na uslugu! Raširite ga onda čitavom jurisdikcijom vaše njive, a želim da dospije u svaki mračni kut grada, nek sve bube i moljci književni imaju za nauk to u budućnosti kako treba da se pjeva i piše! I neka se nađe u glavnom klozetu vaše njive, da mi ne lomi police više po štampariji!

Gazda književnog ceha uzima arake papira i daje ih ovoj dvojici.

Gazda književnog ceha:

- Evo vam papir, momci, prionite na posao! Iako nas je zrikavac zadužio, pošto više ne radi za našu kuću, nek dobije što nije zaslužio! Mi ovdje u našem književnom cehu radim po staroj devizi "nek' komšiji crkne krava".

Gargantua i Pantagruel, skrušeno, zahvaljući se srdačno.

Gargantua:

- O, hvala ti, premudri, milostivi, ljubezni, trudoljubivi mladcu u cvijetu tvoje starosti! Nek' ti Višnji daruje sve pare od kulture tvog grada i tvoje države i još dalje, neka knjige tvoje štamparije budu prevedene na sve jezike svijeta!

Gargantua i Pantagruel nad aracima papira mozgaju šta da napišu. Onda se dosjete da pišu svojom kakom, jer tako imaju veću inspiraciju. Gargantua piše kritički tekst a Pantagruel piše odu.

Pantagruel:

- Joj, šefe, pa sad sam se sjetio kako sam nekad drugovao pomalo sa zrikavcem, uvijek sam bio iskompleksiran njegovom pojavom i njegovim pojem. A ima taj dasa i stasa, a ima i stila.

Gargantua:

- Čut' tu, barabo jedna! Kad je u pitanju naša nečast, onda moramo da se snalazimo i dovijamo na razne načine, nego prionider na posao, jer nemamo puno vremena za ovo naše baljezganje!

Pantagruel:

- E, šefe, sad sam se sjetio da si i ti nekad govorio na njegovim nastupima i pisao mu kritičarske tirade. Jednom mi je rekao da si mu jedini prijatelj kojeg ima, znam da je veoma usamljen. Zašto ti njega toliko mrziš sad, a prije si mu išao uz skute?

Gargantua ga povuče za kosu i ćušnu ga u slabinu.

Gargantua:

- Nikad ja njemu nisam mislio dobro. Sjeti se samo Makijavelija koji je rekao "da je svak svakome vuk". Ja volim kad mi se klima glavom, a on ne cijeni moje mišljenje zato da ga potkačimo dok još možemo, docnije bi nam se mogao oteti! On je od opasne sorte, mudra je to lija! A, mi nemamo savjesti! Pomisli samo kako će se svi insekti diviti našoj zlobi! I šta nas sve divno čeka. Dobićemo novo ruho, bićemo ko car iz one jedne bajke, kad razotkrijemo naša prava lica i predivna zgodna tijela. U takvom svijetu mi živimo danas, shvati! Porazno je biti dobar! A, ti prepisuj što god možeš šta dobro! Piši i žvrljaj, što budeš gori bolje ćemo proći na Velikom Vijeću Muva! A i ovo književno glasilo će se čitati

na našoj njivi. Znaš i da nam je klozet ostao bez papira! Piši smrad kako taj zrikavac ne pjeva samo našoj njivi i da su mu važnije druge njive i druga publika. **Piši kako on ne pjeva uzvišenim jezikom poezije, nego pjeva groteskno, kao što mi pišemo, od trica i kučina, kako pabirčimo i cijedimo suvu drenovinu, kako prekrajamo i kompiliramo, kako krademo tuđe citate i misli i s povodom i bez povoda. Sve loše što misliš o sebi ti napiši to o njemu. Sve to preokreni na njega. Mi smo nove Jude! Kad izdajemo naivka – nek bude što podlije!**

Gargantua i Pantagruel mackaju, pišu i brišu. Olovke su deset puta veće od njih. Rvu se sa olovkama. Boje se da neće završiti svoj posao. Pisali su i trackali sve dok nije pala noć. Onda su se polako iskrali, sišli niz stepenice pored Portira književnog ceha i pošli miru svoje balege. Usput su prešli preko gradske agore, tužno sebe zamišljajući kako stoje na njoj, a sluša ih prosti puk. Kakvi bi to samo Njegoši bili! Ah! Ali oni su osuđeni na vječno gmizanje, uzmičući usput automobilskim točkovima. Još malo pa stižu svojoj njivi na svoje đubretarsko gnijezdo da uživaju u bliskom prisustvu jedan drugome nauznak u pozi 69.

Scena treća

(u kojoj Gargantua i Pantagruel uživaju u plodovima svog neuspjeha i kako se nadaju da će dobiti ono čemu se nadaju)

Scena je slična prvoj. Opet zatičemo Gargantuu i Pantagruela kako leže na gomili balege. Smiju se i podvriskuju. Ciliču. Utom se pojavljuje Gospodar Muva kao drevni Deus ex Machina. Ova dvojica su uplašena, čekaju odluku Velikog Inkvizitora i šta će se s njima dogoditi. Scena je opet nalik Beketovom Godou. Osjećaju se poput Estragona i Vladimira. Ipak likuju. Komičan, a u isto vrijeme i tragičan prizor.

Gargantua:

- Dragi moj Pantagruelu, mislim da smo odlično obavili ovu zlobu od nedjela. Slaviće nas u šupama, svim serobudžama i svim mjestima gdje se skuplja izmet i sva bagra, svi vampiri koji balave o umjetnosti sa našim pozitivističkim stavovima. I gdje se nalaze svi naši istomišljenici. Moji klimoglavci. Naša mala đubretarska sekta. Mnogi će nas slijediti. Bićemo prvi sprijeda, a ne kao sada hemoroidi na čmaru naše male Govnarije. Ej, bićemo glavni smradovi na našoj njivi, a to nije mala stvar.

Pantagruel:

- Tako je, šefe! Onda me možeš uzeti za asistenta svog! Postaću to valjda iz Dvadesetšestog puta! A onda ću se dotjerati i prestaću da plašim sve oko sebe sa svojom gubavom pojavom. Da prestanem i ja biti Kvazimodo, dojadilo mi je. A onda ćemo biti glavni zavodnici i koketari sa ženskim rodnom na tarabama naše njive. Pa kad raširimo naša krilca, pa ih nauljimo. Ja bih za tebe i svoj rektum oprao i nauljio, koliko te obožavam. Od tebe sam naučio sve podlosti zanata.

Uz strašnu larmu pojavljuje se Belzebub

Belzebub:

- O, smrtne bube, slabo ste obavile svoj posao! Ti mali nikad nećeš postati pisac! Kazna će ti biti da vječno budeš to što si bio i dosad, glavni klošar naše njive! Ti, malo veći i deblji, ti ćeš biti Kritičar naše njive, ali ćeš morati da pročitaš nanovo sve lektire iz osnovne škole, jer u radu nisi ništa učinio da diskredituješ zrikavca. Još si mu napisao i hvalospjev, a i otkrio si se kao osoba koja mijenja svoje mišljenje kako opadne lišće na drveću naše njive. A tu papirštinu silnu što ste donijeli stavite u klozet. Neću vam dati da više pišete jer ste baš zabrljali:

Dobro je pa nemate savjesti jer bih vas onda morao potpuno uništiti. Za doživotnu kaznu ćete ribati sve klozete naše njive.

Gargantua i Pantagruel su u plaču. Mole ilovaču da ih primi. Na nebu se pojavljuje munja. Pojavljuju se prve kapi kiše. Ispod protiče rijeka Vrbas. Opominje ih da se dva puta ne može ući u istu rijeku. Kiša ne može da ih sapere od prljavštine i učinjenog zlodjela. Nema katarze. Na drugom kraju Zrikavac pjeva. Utonuo u svoje kosmičke melodije. Odjednom se Gargantua i Pantagruel transformišu u Odisejeve drugare-svinje i bučkaju po blatu. Potom se bude kao ljudi oba u znoju od noćnih mora. Gargantua se budi u svom banjalučkom stanu. Pod njim puca krevet od silne dežmekatosti. Uh, taj je važan i kad spava! A Pantagruel u nekoj vukojebini. Masne kose, koja skriva klempavštinu, prljav, sa mišlju o svojoj nagradici koju je dobio u jednom selu jer se dodvoravao članovima žirija. Osjećaju istovremeno da je sve bio ružan san. Sutradan otvaraju jedan književni časopis i vide potpisana svoja imena ispod tekstova koji su im nekako daleki, strani i tuđi. Opet to ne bi nikad naprdili i nadžvrjali. Gargantua nastavlja da živi kao Dr Bulja, a Pantagruel kao Hare Kršina. Poštar im svakom ponaosob, kovertirano, uručuje po 15 srebrnjaka. Nastavljaju da egzistiraju na marginama svojih malih života.

Naravoučenije:

U Zrikavcu ćete prepoznati sebe, ako ste izdati od strane zlobnih ljudi nekad u životu, a koji su se vajno predstavljali da su vaši prijatelji. Smrdibuba i Žohar će se prepoznati sami, njima ne trebaju posvete. Tu su negdje oko vas, reže i laju na sve što ih deprimira. To je jedino što znaju. Govor mržnje. Ti vam dođu kao propali abortusi. Oni su od vrste koja je trebala izumrijeti još u Juri. Jedno od naravoučenija je i ne pačaj se đe ti nije mjesto.

Ilj i Petrov na kvadrat

® Sva prava nezadržana, dozvoljeno je kopiranje, rasturanje, režija i postavljanje na scenu

BMS & OZČUK - Banjalučka Manufaktura Satire i Odred Za Čistoću U Kulturi

Novembar, 2010.

